

ГОДИШЕН ДОКЛАД

**ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СИСТЕМИТЕ ЗА ФИНАНСОВО
УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ И ВЪТРЕШНИЯ ОДИТ
В СМЕТНАТА ПАЛАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

2023

ГОДИШЕН ДОКЛАД

**ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СИСТЕМИТЕ ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И
КОНТРОЛ И ВЪТРЕШНИЯ ОДИТ
НА СМЕТНАТА ПАЛАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗА 2023 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

- I. УВОД
- II. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СИСТЕМИТЕ ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ
- III. ФУНКЦИОНИРАНЕ И РАЗВИТИЕ НА СИСТЕМИТЕ ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ ПРЕЗ 2023 г.
 - 1. Контролна среда
 - 2. Управление на риска
 - 3. Контролни дейности
 - 4. Информация и комуникация
 - 5. Мониторинг
- IV. ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА СИСТЕМИТЕ ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ ПРЕЗ 2024 г.
- V. СЪСТОЯНИЕ НА ВЪТРЕШНИЯ ОДИТ В СМЕТНАТА ПАЛАТА

I. УВОД

Докладът за състоянието на системите за финансово управление и контрол и вътрешния одит на Сметната палата на Република България за 2023 г. се изготвя и се внася в Народното събрание на основание чл. 20, ал. 4 от Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор. Той съдържа информация за състоянието и развитието на следните взаимосвързани елементи: **контролна среда, управление на риска, контролни дейности, информация и комуникация, мониторинг.**

Целите на годишния доклад за вътрешния контрол в Сметната палата за 2023 г. са:

- да осигури прозрачност за състоянието на системите за управление и контрол, в т. ч. и за състоянието на вътрешния одит в институцията;
- да представи информация за самооценката на ръководството на институцията за адекватността и ефективността на вътрешния контрол и постигнатия напредък;
- да представи информация за изпълнението на ключовите показатели за качествено осъществяване на дейността по вътрешен одит;
- да посочи насоки за развитие на системите за управление и контрол и вътрешния одит през 2024 г.

Годишният доклад е разработен на базата на извършен анализ и обобщена информация на самооценката относно състоянието на системите за финансовото управление и контрол за 2023 г. в структурните звена на Сметната палата.

II. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СИСТЕМИТЕ ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ

През 2023 г. продължава изпълнението на цели и дейности от изтеклата Стратегия за развитие на Сметната палата за периода 2018-2022 г., сред които: въвеждане на нови постановления от МСВОИ 140 след приемането му през 2023 г.; подобряване на взаимодействие с Народното събрание; подобряване на привлекателността на Сметната палата като работодател; методика за планиране и отчитане на натовареността на одиторите; партньорска проверка от други ВОИ; идентифициране на фактори, които влияят върху удовлетвореността при служителите; въвеждане в дейността на Сметната палата на приетите Рамки за професионална компетентност на одиторите и Стратегия за управление на човешките ресурси в Сметната палата и др. Сметната палата е приела основни документи, определящи и подкрепящи реализираните от нея политики: годишна Програма за одитната дейност;

актуализирани части от Наръчника за прилагане на Международно признатите одитни стандарти и одитната дейност на Сметната палата;

През 2023 г. дейността по информационно обслужване беше насочена към повишаване на нивото на надеждност, информационна сигурност и оптимизация на ИТ инфраструктурата в Сметната палата. Успешно беше внедрена новата версия на Системата за управление на информационна сигурност, като съответно Сметната палата беше сертифицирана по ISO/IEC 27001:2022. В хода на независимия одит не бяха констатирани несъответствия с посочения международен стандарт. Сертификатът, по-новата версия на стандарт ISO 27001, демонстрира пред обществото, че одитната институция осигурява адекватен контрол по отношение на конфиденциалността, целостта и достъпността на защита на информацията, която съхранява и с която работи. Сметната палата работи с данни и съхранява важна информация във връзка с одитната си дейност по Закона за Сметната палата и по други специални закони.

Указания за управление на риска в Сметната палата; Риск-регистър на стратегическите рискове на Сметната палата; План за обучение на служителите на Сметната палата; План за международната дейност и други.

С приемането на тригодишната бюджетна прогноза 2022–2024 г. и бюджета на Сметната палата за 2023 г. са планирани необходимите човешки, финансови, времеви ресурси за обезпечаване на изпълнението му.

При оценяване на изпълнението на трудовите задължения на служителите се взеха предвид критериите, съгласно Правилника за подбор, назначаване, обучение, оценка на трудовото изпълнение и професионално развитие на служителите в Сметната палата. Провежда се политика, която продължава усилията за задържане на квалифицирани кадри чрез адекватни и полезни обучения, подобряване условията на труд, прилагане на достатъчно възможности за повишаване в длъжност.

Прилага се Стратегия за управление на риска в Сметната палата на Република България, разработена на основание чл. 12 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор, която е съобразена с мисията, визията и стратегическите цели на Сметната палата. Стратегията е предназначена да подпомогне институцията при постигането на нейните цели и приоритети, чрез прилагането на унифициран подход за идентифициране, оценяване и ограничаване на негативното въздействие на потенциални събития и ситуации, застрашаващи постигането им.

През 2023 г. Специализираният съвет за управление на риска в Сметната палата работи като постоянно действащ спомагателен орган към председателя на Сметната палата за подпомагане, координиране и контролиране на дейността по управление на риска в институцията.

В Сметната палата са създадени подходящи условия за ефективно управление на рисковете и са обхванати всички дейности и процеси. Управлението на риска в институцията е структуриран, последователен и непрекъснат процес, интегриран в оперативната ѝ дейност, с ясно разпределени отговорности, в които участват всички одитори и служители. Риск-регистрите периодично се преглеждат и актуализират при необходимост.

При възлагането на обществени поръчки действат вътрешни контролни механизми, чрез които се осигурява съответствие със законодателството и не се допуска разделяне на обществени поръчки, непровеждане на процедури, включване на дискриминационни изисквания за участие, неизпращане на изискуемата информация до съответните органи и др. През 2023 г. действат Вътрешни правила за управление на цикъла на обществените поръчки в Сметната палата.

Осигурено е подходящо разделяне на отговорностите като функциите по одобряване, изпълнение, осчетоводяване и контрол в Сметната палата се осъществяват от различни служители.

Служителите на ръководни длъжности периодично докладват на ръководството за напредъка по постигане на стратегическите и оперативните цели, изпълнението на задачите и плановете чрез редовни оперативни срещи, доклади и други.

Сметната палата осигурява на потребителите информация относно нейните цели, основните нормативни и вътрешни актове, регламентиращи дейността ѝ, организационната структура и резултатите от одитната и друга дейност на институцията чрез публикуване на актуални данни на интернет страницата, достъпна за външни потребители, както и чрез вътрешната електронна мрежа.

Експертният съвет по информационна сигурност (ЕСИС) е постоянно действащ орган за координация и мониторинг на дейностите, свързани с постигане на информационната сигурност към Сметната палата. През 2023 г. ЕСИС проведе шест заседания, като извърши следните оперативни дейности, заложи в Плана за работата на ЕСИС за 2023 г.: провеждане на тест на Плана за непрекъсваемост на дейността – при възстановяването на виртуалните машини и базите данни не е констатирана загуба на информация; планираните действия като цяло са адекватни, изпълними и отговарят на нормативните изисквания за функциониране на критични информационни системи, в тази връзка следващият тест на Плана за непрекъснатост на работата на Сметната палата на Република България да бъде извършен през месец май 2024 г.; при следващия тест ще се проведе симулация на възстановяване след хардуерна повреда на физически сървър. Извършен е вътрешен одит на СУИС, одитът е планиран, изчерпателен и включва всички приложими клаузи и контроли от ISO/IEC 27001:2022. Въз основа на извадка от дейности, записи, документи и интервюта, проведени с ръководния персонал, се установява, че СУИС е в съответствие с изискванията на ISO/IEC 27001:2022 и функционира ефективно. Внедряването на СУИС е успешно, документите и процесите са в съответствие с изискванията на ISO/IEC 27001:2022. На база на резултатите от проведения вътрешен одит на СУИС заключението е, че Сметната палата може да пристъпи към провеждане на пресертификационен одит по ISO/IEC 27001:2022. Извършен е преглед на правата на критични информационни системи – не са констатирани проблеми с АИС „Документооборот“ и „Единен регистър по изборния кодекс“. Сметната палата има систематичен подход към управлението на риска за информационната сигурност;

По отношение на сертификацията на Сметната палата по международен стандарт ISO 27001:2013.

През 2020 г. Сметната палата е сертифицирана по Стандарт ISO/IEC 27001:2013, като през 2023 е публикувана новата му версия Стандарт ISO/IEC 27001:2022, която трябва да се въведе до 31 октомври 2025. Поради тази причина всички съществуващи акредитирани сертификати по ISO/IEC 27001:2013 трябва да бъдат транзитирани към ISO/IEC 27001:2022 по време на предстоящ ресертификационен или надзорен одит. При извършения GAP анализ е получен диагностичен доклад за оценка на съответствието на внедрената система за управление на сигурността на информацията в Сметната палата на Република България, спрямо изискванията на Стандарт ISO/IEC 27001:2022. Оценката от GAP анализа отчита, че Системата за управление на сигурността на информацията, внедрена и поддържана в Сметната палата, в голяма степен отговаря на изискванията на новия Стандарт ISO/IEC 27001:2022. Въз основа на констатациите от доклада е взето решение за предприемане на действия и преминаване към новата версия на стандарта.

Системата за мониторинг в Сметната палата е добре организирана в следствие на предприетите мерки на базата на резултатите от предходни самооценки и извършени одити. Тя включва и функцията по вътрешен одит, която е важен инструмент, подпомагащ ръководството в подобряването на системите за финансово управление и контрол в институцията.

За постигането на целите си, Звеното за вътрешен одит прилага рисково-базиран подход при изпълнение на одитните ангажименти, който позволява идентифициране на целите на одитираните дейности/процеси и съпътстващите ги рискове. През 2023 г. Звеното за вътрешен одит е извършило одити на процеси, които са важни за институцията, като: Одитен ангажимент ОА 2301 У „Адекватност и ефективност на процеса по планиране и възлагане на обществените поръчки.“; Одитен ангажимент ОА 2302 К "Новите изисквания при извършването на финансови одити" – одитен ангажимент за консултиране за анализиране на новите изисквания на МОС 315 по отношение на прилагането на ИТ контроли при извършването на финансов одит; Одитен ангажимент ОА 2303 У „Проследяване изпълнението на препоръките“, изготвен въз основа на заповед № 447 от 15.12.2023 г. на председателя на Сметната палата, който е завършен в началото на 2024 г. Одитен ангажимент ОА 2304 К „Участие в работна група за изготвяне на gap analys - диагностичен доклад оценка на съответствието на внедрената система за управление на сигурността на информацията в Сметна палата на Република България спрямо изискванията на стандарт ISO/IEC 27001:2022“, извънреден. Одитен ангажимент ОА 2307 К, прекратен „Участие в работна група за изготвяне на проекти на документи съгласно изискванията на Стандарт ISO 27001:2022 с цел консултиране“, възложен със заповед № 228 от 20.07.2023 г. от председателя на Сметната палата, прекратен със заповед № 298 от 02.10.2023 г., като РВО е участвал неофициално при съгласуването на изготвените документи от външния контрагент. Одитен ангажимент за консултиране ОА 2308 К „Съдействие, координация, съгласуване на действията при изготвяне на документация за внедряване на Стандарт БДС 37001:2016 Системи за управление за борба с подкупването“, възложен със заповед № 450 от 19.12.2023 г. на председателя на Сметната палата, извънреден.

Становище относно проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за вътрешния одит в публичния сектор и материалите към него; Становище относно проект на Плана за действие за изпълнение на Стратегията за развитие на вътрешния контрол в публичния сектор на РБ 2023 - 2026 г.;

Възможността за инициране на одитни ангажименти за консултиране от Звеното за вътрешен одит е използвана от ръководството на Сметната палата.

Общото състояние на адекватността и ефективността на системите за финансово управление и контрол в Сметната палата се оценява като **“много добро”**. Тя се основава на самооценките на ръководителите на структурните звена в институцията за функционирането на финансовото управление и контрол като цялостен процес, който се прилага във всички дейности в Сметната палата.

III. ФУНКЦИОНИРАНЕ И РАЗВИТИЕ НА СИСТЕМИТЕ ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ ПРЕЗ 2023 г.

Законът за финансовото управление и контрол в публичния сектор основно акцентира върху управленската отговорност и изисква организациите от публичния сектор да управляват средствата така, че да осигуряват постигане на целите на организацията и да гарантират опазването на обществените интереси. Само адекватните и правилно функциониращи системи за финансово управление и контрол могат да дадат разумна увереност, че целите на Сметната палата ще бъдат постигнати при спазване на принципите за законосъобразност, добро финансово управление и прозрачност. Петте компонента на интегрираната рамка (**контролна среда, управление на риска, контролни дейности, информация и комуникация и мониторинг**) са взаимосвързани и контролът не се изчерпва само с финансов аспект, а се прилага към всички дейности и процеси в Сметната палата.

1. Контролна среда

Контролната среда е основа за формирането и функционирането на другите елементи на финансовото управление и контрол. Тя осигурява дисциплина и структурираност на контрола в Сметната палата и включва личната почтеност и професионалната етика на ръководството и служителите на Сметната палата; управленската философия и стил на работа; организационната структура, осигуряваща разделяне на отговорностите, йерархичност и ясни правила, права, задължения и нива на докладване, политиките и практиките по управление на човешките ресурси и компетентността на персонала.

1.1. Реализация на стратегическите цели, приоритети и изпълнение на годишните планове за 2023 г.

Сметната палата осъществява дейността си в съответствие с изискванията на правната рамка и МСВОИ. Одитната дейност се извършва по приета Годишна програма за одитната дейност на Сметната палата за 2023 г., в съответствие с Рамката за професионални становища на ИНТОСАЙ и при спазване на Наръчника за прилагане на международно признатите одитни стандарти и одитната дейност на Сметната палата.

Разработени са общи стратегически цели в съответствие с актуализирания Стратегически план за одитната дейност на Сметната палата за периода 2022 г.-2024 г., а именно: използване максимално обхвата на своите правомощия и свободата на действие, дадени от закона при изпълнението на своите функции и отговорности с цел подобряване на управлението и отчетността на публичните ресурси; проследяване на рисковете в одитната среда и отчитане очакванията на заинтересованите лица, за да бъдат избирани за одит важни въпроси от обществен интерес без да се прави компромис с независимостта на Сметната палата; работата се основава на анализ и независима професионална преценка; предоставяне на Народното събрание, ръководствата на одитираните обекти и широката общественост на уместна, обективна и навременна информация.

Финансови одити: Изразява независимо одитно мнение с разумна степен на сигурност дали годишният финансов отчет на бюджетните организации е изготвен във всички съществени аспекти в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане; увеличаване приноса на Сметната палата за подобряване на публичната отчетност и прозрачността при управлението на публичните средства в бюджетните организации; предоставяне на своевременна информация за резултатите от финансовите одити за повишаване степента на доверие на целевите потребители към финансовите отчети; професионална преценка и запазване на професионален скептицизъм по време на финансовите одити в съответствие с МСВОИ.

Определени са индикатори за изпълнение на стратегическите цели, а именно: извършване на задължителните финансови одити на годишните финансови отчети на бюджетните организации, определени в чл. 54, ал. 1 от Закона за Сметната палата, както и в рамките на тригодишен период - извършване на финансов одит на ГФО на всички общини с обща сума на отчетените разходи по бюджета, сметките за средствата от Европейския съюз и сметките за чуждите средства за предходната година под 10 млн. лв. (чл. 54, ал. 2 от ЗСП); своевременно информиране на ръководствата на одитираните обекти за установените несъответствия и насърчаване извършването на корекции, за да се намали броят на изразените модифицирани мнения относно годишните финансови отчети на бюджетните организации; своевременно информиране на целевите потребители за резултатите от финансовите одити чрез интернет страницата на Сметната палата и изпращането на одитните доклади на председателя на Народното събрание и ръководителите на бюджетните организации.

Финансовите одити се изпълняват съгласно изискванията на Закона за Сметната палата и действащото законодателство. Одитната дейност през 2023 г. се извърши по приета Годишна програма за одитната дейност на Сметната палата за 2023 г., при спазване на Наръчника за прилагане на международно признатите одитни стандарти и одитната дейност на Сметната палата.

Програмите за обучение на одиторите в Сметната палата по информационни и комуникационни технологии са насочени към осигуряване на знания и умения за работа със специализирани софтуерни продукти, които са необходими за изпълнение на конкретно възложените задачи. Индикатор за изпълнение на тази цел по отношение финансовите одити е извършване на всички одити със специализиран одитен софтуер Пентана, който подпомага документирането на извършените одитни процедури, проследяване изпълнението на одитната работа и осъществяване на текущ контрол на качеството - постигнато 100 % за финансовите одити за 2023 г. от одитните дирекции.

Одити за съответствие: За успешното изпълнение на планираните цели на “Одити за съответствие при финансовото управление” (ОСФУ) през 2023 г., заложи в Стратегическия план за одитната дейност на Сметната палата 2022-2024 г., е отчетена необходимостта от осигуряване на одитно покритие на обектите в обхвата на дейността на дирекциите, административния капацитет на одитния състав и предоставения финансов ресурс.

През периода одитната дейност е осъществена съгласно изискванията на Закона за Сметната палата и приетата Годишна програма за одитната дейност на Сметната палата за 2023 г., при спазване на изискванията на Наръчника за прилагане на международно признатите одитни стандарти и одитната дейност на Сметната палата - част „Одити за съответствие“ и „Обща част“.

Включените в годишния план одитни задачи са по приоритетни области: Образование и умения; Институционална рамка – добро управление в публичния сектор и работа на институциите в полза на гражданите; Национална сигурност и отбрана; Здраве и спорт; Сфери, свързани с поети ангажменти за изпълнение на изискванията на ЕС във връзка с фискалната дисциплина, достоверността на статистическите данни, устойчивото развитие, а също и за готовността на страната за изпълняване на изискванията за членство в Банковия съюз и Еврозоната; Транспортна свързаност; Култура, наследство и туризъм; Правосъдие и вътрешни работи, дейности и програми, свързани със засилване и борбата срещу незаконосъобразни практики, корупция и измами; Кръгова и нисковъглеродна икономика; Социално включване; Чист въздух и биоразнообразие; Устойчиво селско стопанство.

Осъществена е координация и взаимодействие с представителите на одитираните организации за преимуществено прилагане на електронен обмен на информация.

От директорите на одитните дирекции и началниците на отдели е извършвано текущо наблюдение, даване на насоки, консултиране, наблюдение върху работата на одиторите, оценка на качеството при изпълнение на одитните задачи, давани са

препоръки за повишаване на професионалните компетентности, за провеждане на обучение и самообучение за повишаване на квалификацията и професионалния капацитет на одиторите

Извършен е анализ на състоянието на броя, длъжностните нива и професионалната квалификация на одиторите. Идентифицирани са потребностите от човешки ресурси за одитната дирекция за 2023 г. и от провеждане на конкурси за назначаване на одиторски длъжности.

През отчетния период, са внесени за разглеждане и с решение на Сметната палата са приети седемдесет и два одитни доклада за извършени одити за съответствие при управлението на публичните средства и дейности. Изследвани са системите за финансовото управление и контрол, изпълнението на бюджета, възлагането и изпълнението на обществените поръчки и управлението на имуществото на министерства и ведомства, общини и училища. Разгледан е и въпросът за събираемостта на приходите от местни данъци и такси в общините.

Утвърди се тенденцията за спазване на принципите на етично поведение и поддържане на позитивен работен климат, което създава възможности за изграждане на компетентни и мотивирани одитори. В одитните екипи се осъществява ефективно сътрудничество и обмяна на опит. С проведените обучения се работи в посока надграждане на одиторския капацитет, запознаване с добрите одитни практики и повишаване на качеството на одитната дейност.

Одити на изпълнението: Стратегическите и годишни цели на одитна дирекция „Одити на изпълнението“ (ОД ОИ) през 2023 г. са намерили отражение и са съобразени и пряко обвързани с утвърдените цели и приоритетни направления за стратегическо планиране на одитната дейност на Сметната палата. В резултат от анализ на събраната актуализирана информация през 2022 г. по всички определени от Сметната палата приоритетни направления и оценка по утвърдените от Сметната палата критерии, при отчитане ресурсното осигуряване на дейността, като приоритетни за периода 2023–2024 г. са определени следните подобласти, които са идентифицирани в рамките на областите за планиране на одитната дейност на дирекцията: Цифрова инфраструктура, киберсигурност и устойчивост (Област: Цифрова свързаност и е-управление); Развитие на пътната инфраструктура (Област: Транспортна свързаност); Преход към кръгова и нисковъглеродна икономика (Област: Кръгова и нисковъглеродна икономика); Управление на отпадъците (Област: Кръгова и нисковъглеродна икономика); Надзорна и регулаторна дейност върху небанковата финансова система; медийната регулация; защита на конкурентоспособността и защита на личните данни (Област: Институционална рамка – добро управление в публичния сектор и работа на институциите в полза на гражданите).

Служителите в ОД ОИ са запознати с визията, мисията, целите и мерките, заложили в стратегическите и годишните планове и програмни документи, като документите са публикувани на външната и на вътрешната страница на институцията, а

свързаните с одитната дейност на структурното звено са предоставени лично по електронна поща на всеки един от служителите в структурното звено.

Годишните цели на ОД ОИ в областта на основната одитна дейност са ясни, конкретни и измерими и присъстват и в утвърдения програмен бюджет на институцията, и в годишната програма за одитната дейност на СП в частта на одитите на изпълнението. Те са ясни, конкретни и измерими с индикатори за оценка на степента на постигане на целите с конкретна целева стойност.

За 2023 г. заложените цели в областта на одита на изпълнението са изпълнени, но е налице нереализиран потенциал в изпълнението на съпътстващите (спомагателни) дейности като например: изпълнение на всички планирани вътрешни обучения в организацията, целящи повишаване на административния капацитет на одиторите в дирекцията; спиране тенденцията за негативно изменение на структурата на одитния състав чрез предотвратяване на напускането на одитори с натрупан професионален опит, знания и умения поради напускане вследствие намиране на по-добре платена работа за сметка на назначаването основно на стажант-одитори и др.

По-ниските оценки по критериите, свързани със стратегическото целеполагане, са предвид неактуализирането на Стратегията за развитие на СП през 2023 г.

В ОД ОИ един от основните приоритети е поддържането на среда за осигуряване спазването на високи етични принципи, заложи в МСВОИ 130 Етичен кодекс и Етичния кодекс на институцията. Всички служители на организацията са запознати с правилата за поведение и реда за докладване на нарушения на етичните норми чрез попълването на нарочна декларация, че са запознати със съдържанието на Етичния кодекс.

Прилаганите процедури за предотвратяване на конфликт на интереси при изпълнението на одитната дейност по Закона за СП и във връзка със Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество, осигуряват прилагането на принципите за независимост, обективност и безпристрастност при извършване на одитите и осъществяване на контрол на качеството на работата на одитните екипи. Повишаването на ефективността от прилаганите процедури за предотвратяване на конфликт на интереси в Сметната палата е от съществено значение за одитната дирекция, поради което и през 2023 г. е продължено участието на служител от дирекцията в състава на Комисията за установяване и предотвратяване на конфликт на интереси в СП.

Специфични одити: Стратегическите цели на одитна дирекция „Специфични одити“ (ОД СО) са дефинирани в Стратегическия план за одитната дейност на Сметната палата за периода от 01.01.2022 г. до 31.12.2024 г. и включват: подобряване на управлението на публичните средства, активи и дейности чрез извършване на специфични одити в области със съществени рискове и висок обществен интерес; осигуряване на публичност и прозрачност на дейността на политическите партии и финансирането на предизборните кампании на участниците в изборите; предоставяне на целевите потребители на своевременна, обективна и уместна информация за

резултатите от одитите чрез издаването на качествени и полезни одитни доклади, включително и становища по изпълнението на държавния бюджет, на бюджета на държавното обществено осигуряване, на бюджета на Националната здравноосигурителна каса и на бюджетните разходи на Българската народна банка. В Стратегическия план са посочени още: приоритетни области, в обхвата на които да се планират одитните задачи на дирекцията; очакваните резултати от одитната дейност, вкл. конкретни индикатори за изпълнение на целите; необходими ресурси за качествено изпълнение на одитните задачи; основни рискове, които биха възпрепятствали изпълнението на одитите и др.

Условията и редът за планиране на одитната дейност са регламентирани в Наръчника за прилагане на международно признатите одитни стандарти и одитната дейност на Сметната палата, с което са осигурени условия за структурирано и проследимо осъществяване на процеса. Конкретните одитни задачи, които са планирани за изпълнение от ОД СО през 2023 г., са посочени в Програмата за одитната дейност на Сметната палата за 2023 г.

При изпълнение на своята работа ръководството, одиторите и експертите от състава на ОД СО спазват и прилагат утвърдените в Сметната палата Етичен кодекс и Политика за интегритет, в които са регламентирани основните етични стандарти, ценности и принципи, които следва да се прилагат и отстояват от всички ръководители и служители при изпълнение на техните професионални задължения. В правилата за професионална етика са регламентирани и механизми за наблюдение относно тяхното прилагане, както и нива на докладване при установени индикации за неспазване на етични стандарти и/или принципи.

С Наръчника за прилагане на международно признатите одитни стандарти и одитната дейност на Сметната палата са въведени процедури за управление и контрол на качеството на одитите, за да се гарантира спазване на всички изисквания и да се осигури издаване на полезни, адекватни, балансирани и точни одитни доклади. Осъществяването на одитите и на текущ контрол върху одитната дейност чрез специализирания софтуер „Пентана“ доведе до ограничаване на присъщия риск, както и до общо подобряване на контролната среда.

Планирането и възлагането на обществените поръчки се осъществява съгласно разработения План-график за възлагане на обществени поръчки за 2023 г. и в съответствие с Вътрешните правила за възлагане на обществени поръчки в Сметната палата, съобразени със Закона за обществените поръчки.

През 2023 г. са приети или актуализирани и други вътрешни актове, регламентиращи както процеси в одитната дейност, така и от административно-управленски характер. (Приложение № 1).

Запазват действието си приети в предходни години вътрешни актове, които не противоречат на Закона за Сметната палата.

1.2. Условия за професионално и етично поведение

Една от целите на Сметната палата е поддържането на среда за осигуряване на спазването на високи етични принципи, заложи в МСВОИ 130 Етичен кодекс и Етичния кодекс на Сметната палата. В Етичния кодекс и Политиката за интегритет на Сметната палата са регламентирани основните ценности и принципи, които се прилагат и отстояват от ръководството и всички служители при изпълнение на техните професионални задължения. В правилата за професионална етика са регламентирани и механизми за наблюдение относно тяхното прилагане, както и нива на докладване при установени индикации за неспазване на етичните стандарти и принципи. Извършването на проверки и изготвянето на предложения за предприемане на последващи мерки при установени нарушения на етичните правила е в компетенциите на създадената Комисия по професионална етика на Сметната палата.

През 2023 г. продължи стремежът за стимулиране на атмосфера на доверие, сигурност и уважение посредством ефективна, прозрачна, точна и навременна вътрешна и външна комуникация.

Осигуряването на стриктно спазване на Етичния кодекс (МСВОИ 130), включен в Рамката за професионални становища на ИНТОСАЙ и на Етичния кодекс на Сметната палата, насърчаването сред служителите на чувство на институционална принадлежност към Сметната палата и на съпричастност към нейните мисия и ценности, както и предотвратяването на конфликт на интереси, са задачи от първостепенна важност.

Прилаганите процедури за предотвратяване на конфликт на интереси осигуряват изпълнението на принципите за независимост, обективност и безпристрастност при извършване на одитите и осъществяване на контрол на качеството на работата на одитните екипи. Повишаването на ефективността от прилаганите процедури за предотвратяване на конфликт на интереси в Сметната палата е от съществено значение за институцията и през 2023 г.

На интернет страницата - раздел „Обратна връзка“, могат да се подават сигнали и жалби за нередности и нарушения, конфликт на интереси, корупционни действия и др. Служителите на Сметната палата, граждани и служители на други институции могат да подават сигнали и в специалната кутия в сградата на Сметната палата.

1.3. Организационна структура

През 2023 г. одитната дейност се извършва в шест одитни дирекции, изградени на функционален принцип съобразно видовете одити. Към одитните дирекции са обособени отдели, както и изнесени работни места на територията на страната. При осъществяване на своите функции Сметната палата се подпомага от: администрация от Кабинет на председателя, шест дирекции и три звена. Дирекциите са „Развитие на одитната дейност“, „Финансово-стопански дейности и управление на собствеността“, „Административно-информационно обслужване“, „Правно-нормативно осигуряване“,

„Сигурност“ и „Международна дейност и проекти“, като към тях има обособени отдели. Трите звена в администрацията са: „Звено за вътрешен одит“, „Звено за борба с корупцията, подкупването и прането на пари“ и звено „Връзки с обществеността“.

1.4. Политики и практики по управление на човешките ресурси

Важна част от контролната среда са политиките за човешките ресурси и свързаните с тях практики, обхващащи подбора, назначаването, прекратяването на трудовите правоотношения, обучението, оценката на трудовото изпълнение и професионалното развитие на служителите на Сметната палата. Те се осъществяват съгласно Закона за Сметната палата, Кодекса на труда, Правилника за устройството и организацията на дейността на Сметната палата, Правилника за вътрешния трудов ред в Сметната палата, Правилника за подбор, назначаване, обучение, оценка на трудовото изпълнение и професионалното развитие на служителите на Сметната палата, Целите на Сметната палата са: непрекъснато подобряване на системата за подбор, назначаване, оценка, обучение и задържане на квалифицирани служители; изграждане на система за мотивация и удовлетвореност от работата в Сметната палата; поддържане на институционална култура, която насърчава развитието на професионалния капацитет на служителите и толерира положените принос, усилия и лоялност в Сметната палата, Стратегия за управление на човешките ресурси в Сметната палата и други относими актове.

Процесите по управление на човешките ресурси се администрират чрез програмен продукт, включващ модули, които са взаимосвързани и предоставят възможност за достъп, контрол и управление на дейностите на различни нива – ръководители, служители и администратори.

През 2023 г. са обявени и проведени 12 (дванадесет) външни конкурсни процедури за подбор и заемане на длъжности в Сметната палата, в резултат на което са назначени осемнадесет служители. На основание чл. 4, ал. 1 от Правилника за подбор, назначаване, обучение, оценка на трудовото изпълнение и професионалното развитие на служителите на Сметната палата, за 2023 г. са проведени седемнадесет вътрешни конкурсни процедури за подбор и заемане на длъжности, в резултат са преназначени трима служители на ръководни длъжности, четири служители на експертни длъжности и тридесет служители на одиторски длъжности.

Конкурсните процедури са проведени в съответствие с Правилника за подбор, назначаване, обучение, оценка на трудовото изпълнение и професионално развитие на служителите на Сметната палата.

Съгласно длъжностното разписание на Сметната палата за 2023 г., в Сметната палата работят 398 (триста деветдесет и осем) служители. През 2023 г. са назначени 36 (тридесет и шест) служители на следните длъжности: главен одитор – един; главен вътрешен одитор – един; старши одитор-първа степен – двама; одитор – двама; стажант-одитор – дванадесет; директор на дирекция в администрацията – трима;

началник на отдел в администрацията – шест; ръководител на звено – един; служители на експертни длъжности – трима; служители на технически длъжности – пет.

През 2023 г. са прекратени трудовите правоотношения на 47 (четиридесет и седем) служители на Сметната палата поради следните причини: придобито право за пенсия за осигурителен стаж и възраст – единадесет; прието предложение от страна на служителя за прекратяване на трудовия договор срещу обезщетение – седем; отправено искане от страна на служител – петнадесет; постъпване на държавна служба - девет; постъпване на научна работа – един; по време на срока за изпитване - двама; смърт на служител – един и невъзможност да изпълнява възложената работа по болест – един.

Длъжностните характеристики на служителите се преглеждат периодично във връзка със задълженията, изискуемата квалификация и линиите на докладване, като се актуализират при необходимост. През 2023 г. не е извършено преразглеждането им, но то предстои през следващата година във връзка с имплементирането на Рамката за професионална компетентност, приета от Сметната палата.

Обучение и развитие на служителите в Сметната палата: Процесът по обучение на служителите на Сметната палата цели придобиване, разширяване или усъвършенстване на професионалните знания и умения на служителите при отчитане на заложените структурни и/или индивидуални цели, като се основава на приет от Сметната палата Годишен план за обучение на служителите.

През 2023 г. са реализирани 285 професионални обучения за общо 1 038 участници, разпределени в следните основни програми:

- **Специализирани програми за професионално обучение** – темите са насочени към области, които са специфични за дейността на съответната одитна дирекция или структурно звено в администрацията. Проведени са 84 обучение по следните основни теми:

- практически насоки при прилагане на Международните одитни стандарти на върховните одитни институции и Наръчника за прилагане на международно признатите одитни стандарти и одитната дейност на Сметната палата;
- актуални въпроси, свързани с финансовата отчетност на бюджетните организации;
- промени в правната уредба на Закона за обществените поръчки и актуални въпроси от практиката по прилагане на ЗОП и Правилника за прилагане на ЗОП;
- нови моменти в изграждането и функционирането на СФУК съгласно Указанията на министъра на финансите от март 2020 г.;
- използване на специализирани одитни техники за събиране на данни, информация и одитни доказателства и/или статистически методи за анализ (корелационен и регресионен анализ);

- защита на личните данни;
- нови промени в Закона за административните нарушения и наказания;
- борба с измами при усвояване на средства;
- новите технологии в управлението;
- актуални проблеми при Кодекса на труда; статистическа грамотност, зелена администрация.

- **Програми за обучение по информационни и комуникационни технологии** - темите са насочени към осигуряване на знания и умения за работа със специализирани софтуерни продукти, необходими за изпълнение на конкретно възложени задачи. Проведени са 59 обучения по следните основни теми:

- практическо прилагане на одитни софтуери за анализ на база данни и контрол и/или за планиране и управление на одитната дейност и одитните задачи;
- анализ и визуализация на бази данни;
- нови технологии в областта на облачните технологии, света на данните, блокчейн и изкуствен интелект и машинно учене;
- приложение на системите за електронно управление;
- обучение за работа с Централизирана автоматизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“;
- основи на дистанционните аерокосмически технологии и ГИС, обработка на високостойностни данни електронни таблици;
- предпечат и видеообработка, и други.

- **Програми с организационно-управленска насоченост** – имат за цел усвояване на управленски знания и умения, развитие на специфични лидерски качества. Проведени са 35 обучения по теми, свързани с:

- развитие на уменията за комуникация, развитие на управленски умения и развитие на екипи, работа в екип;
- методи за колаборативна работа със заинтересовани страни;
- техники за стимулиране на креативност и иновации и техники за водене на диалог с одитирания обект и провеждане на интервю, обучение за ръководители на одитни екипи;
- кризи и управление на промяната, стратегическо лидерство и умения за справяне;
- развитие на междуличностните отношения в работна среда;
- управлението на задачи и споделяне на идеи за изграждане на нови и/или усъвършенстване на установените работни процеси;
- интегритет, идентичност, личност - организационна среда и методи за изследване;
- интервюто като метод за оценяване при подбор; кодекс за поведение на служителите – функции и основни акценти, и други.

- **Програми за чуждоезиково обучение** - темите са насочени към осигуряване на знания и умения, специфични за дейността на съответната одитна дирекция или структурно звено. Проведени са 4 обучения по комуникативни умения на английски език и за работа с институциите на Европейския съюз и други.

- **Програми за информационна сигурност** – имат за цел служителите на Сметната палата да придобият и усъвършенстват знанията си за обезопасяване и защита на информацията или да намалят до минимум нейната загуба в процеса на изпълнение на служебните им задължения. Проведени са 10 обучения по теми, свързани с:

- информационна и мрежова сигурност в подкрепа на реформите в публичната администрация; оперативна съвместимост и информационна сигурност;
- ISO 27001 - Вътрешен одит на системи за управление на сигурността на информацията (ISO/IEC 27001:2022, ISO 19011:2018);
- Транзитивен курс по ISO 27001 за вътрешни одитори; ISO 27701:2019 - Методи за сигурност: допълнение към ISO/IEC 27001 за управление на неприкосновеността на личната информация, и др.

През 2023 г. са реализирани 27 допълнителни обучения извън Плана за обучение на служителите на Сметната палата, на основание чл. 35 от Правилника за подбор, назначаване, обучение, оценка на трудовото изпълнение и професионалното развитие на служителите на Сметната палата.

Непроведените обучения по приетия план за 2023 г. са общо 98.

Планираните финансови средства за реализиране на обученията са в размер на 381 906 лв., по данни от отдел „Финансово – счетоводни дейности“, дирекция „Финансово – стопански дейности и управление на собствеността“. Изразходваните средства за обучения са в размер на 239 282 лв.

Атестиране: За 2023 г. са извършени междинни и годишни атестации на служителите, резултатите от които показват много добро ниво на изпълнение на служебните задължения. В процеса на годишно атестиране е извършена и оценка на потребностите от обучения, които да бъдат планирани през следващата година.

Годишното оценяване на трудовото изпълнение на служителите на Сметната палата е проведено в съответствие с разпоредбите на Правилника за подбор, назначаване, обучение, оценка на трудовото изпълнение и професионалното развитие на служителите на Сметната палата, като обобщените резултати са следните: Оценени служители – 399; оценени служители с оценка 4 „Изпълнението е над изискванията“ – 169; оценени служители с оценка 3 „Изпълнението отговаря на изискванията“ – 228; оценени служители с оценка 2 „Изпълнението не отговаря напълно на изискванията“ - 2; оценени служители с оценка 1 „Изпълнението не отговаря на изискванията“ – 0.

Политиките и практиките по управление на човешките ресурси в Сметната палата осигуряват прозрачност при подбора и назначаването на квалифицирани служители, доколкото конкурсното начало е задължително при подбора и назначаване на одитори и стажант-одитори в одитните дирекции и резултатите от изпълнението на конкурсните процедури се оповестяват и документират по надлежния ред.

През 2023 г. общото състояние на контролната среда е много добро. Създадени са адекватни условия за ефективно стратегическо и оперативно планиране на одитната дейност, за осигуряване на независимост, обективност и етично поведение на служителите, както и възможности за тяхното професионално и кариерно развитие. Наред с това незапълненият одитен състав води до повишена натовареност на одиторите и показва необходимост от предприемане на допълнителни действия и мерки, които могат да се обобщят в две основни направления, в т.ч.: повишаване на мотивацията и удовлетвореността от работата на назначените служители; повишаване на интереса към обявяваните външни конкурси.

Оценка на елемента „Контролна среда“: „Много добра“.

2. Управление на риска

Процесите по управление на риска са неразделна част от дейността на Сметната палата и от общия процес на управлението ѝ.

В Сметната палата са утвърдени Стратегия за управление на риска и указания за нейното прилагане, с което са осигурени адекватни условия за идентифициране, оценка и ефективен контрол на рисковете, които могат да повлияят негативно върху постигането на целите на одитната институция. Документите са публикувани на вътрешния портал на Сметната палата и на нейната интернет страница.

През 2023 г. Специализиран съвет за управление на рисковете в Сметната палата (ССУР) работи като постоянно действащ спомагателен орган към председателя на Сметната палата за подпомагане, координиране и контролиране на дейността по управление на риска в Сметната палата. Дейността на съвета е регламентирана в Правила за дейността на ССУР в Сметната палата.

През 2023 г. ССУР продължава да оказва съдействие и да подпомага ръководителите на структурните звена за идентифицирането и управлението на рисковете, както и за усъвършенстването и развиването на координацията и контрола на дейността по управление на рисковете в Сметната палата, която подкрепя е необходима с оглед извършените през годината структурни промени, както и промени в организацията на дейността на част от структурните звена в администрацията на Сметната палата. В тази връзка са разработени нови риск-регистри на дирекциите.

Изпълнени са дейностите, свързани с осъществяването на процесите по управление на риска, в т.ч. на: прегледа на идентифицираните рискове; въвеждането, изпълнението и наблюдението на резултатите от мерките за управление на идентифицираните рискове, в т.ч. на допълнителните контролни дейности за

ефективно управление на остатъчните рискове, които надхвърлят определения от Сметната палата риск-апетит.

Осъществена е координация между структурните звена в Сметната палата във връзка с дейностите по мониторинг на управлението на оперативните рискове и изготвянето на актуализирани риск-регистри на структурните звена в Сметната палата, чрез анализ на постъпилите предложения за промени в утвърдените от Сметната палата риск-регистри и на мотивите, свързани с тях.

Осъществено е периодично докладване на резултатите от управлението на присъщите и остатъчните оперативни рискове, идентифицирани от структурните звена, в съответствие с изискванията чрез своевременно организиране и координиране на изпълнението на тези дейности. Постигната е обвързаност между етапите на управлението на риска „мониторинг“ и „докладване“.

Наблюдават се процесите по идентифициране, оценяване и управление на рисковете в Сметната палата, като резултатите показват, че се прилага задълбочен компетентен подход, който е предпоставка за постигане на поставените цели.

Публичността и прозрачността на дейността по управление на риска в Сметната палата се осигуряват чрез текущо и систематично публикуване на актуална информация в Раздел „Управление на риска“ на вътрешния портал на Сметната палата. През 2023 г. дейностите по оповестяване на резултатите от работата на Съвета са изпълнени,

Съгласно Стратегията за управление на риска в Сметната палата, на всеки шест месеца се извършва мониторинг на средните и високи остатъчни рискове, а на всеки дванадесет месеца - на ниските рискове. В изпълнение на това изискване в периода: януари-февруари 2023 г., е извършен годишен преглед на риск-регистрите на оперативните рискове на структурните звена за 2022 г.; май-юни 2023 г. е извършен периодичен преглед на риск-регистрите на оперативните рискове на структурните звена за 2023 г. и е извършена актуализация на част от тях; декември 2023 г. – януари 2024 г. е извършен годишен преглед на риск-регистрите на оперативните рискове на структурните звена за 2023 г

От ръководителите на структурни звена, отговорни за актуализиране на риск-регистрите, е предоставена информация за: изпълнението на планираните допълнителни контролни дейности, предприети за ограничаване на остатъчните рискове в риск-регистрите; промените във вероятността и влиянието на остатъчните рискове вследствие на изпълнението на планираните допълнителни контролни дейности; актуализирани са риск-регистрите.

От работните групи, определени в състава на ССУР, е извършен преглед на проектите на риск-регистри на структурните звена. При изготвянето на становищата от ССУР във връзка с риск-регистрите са отчетени: приемливите нива на риска и риск-апетита на Сметната палата; наличието на адекватни мерки за управлението на съществените и значимите рискове; предприетите действия и текущи контролни дейности и необходимостта от допълнително въвеждане на дейности;

разпределението на срокове и задължения и мотивираните предложения за приемливото ниво на риска. .

През 2023 г. ССУР подпомогна Сметната палата в прилагането на унифициран подход за идентифициране, анализиране, оценяване и ограничаване на негативното въздействие на потенциални събития и ситуации, застрашаващи постигането на целите на структурните звена, чрез прилагането на ефективен механизъм за отчетност и докладване.

В Сметната палата са създадени и подходящи условия за ефективно управление на рисковете, като са обхванати всички дейности и процеси, предвид извършените през годината промени. Управлението на риска в институцията е структуриран, последователен и непрекъснат процес, интегриран в оперативната ѝ дейност, с ясно разпределени отговорности, в които участват всички одитори и служители.

Процесът по управление на риска е адекватен и ефективен, осигурява интегриране на резултатите по структурни звена, като идентифицира възможности за подобрения.

В резултат на изпълнението на Стратегията за управление на риска, в Сметната палата са постигнати целите за: утвърждаване на организационна култура и разбиране за необходимостта и ползата от управление на рисковете; преминаване от формално изпълнение на законово изискване за въвеждане на процеса по управление на риска към прилагане на ефективен и работещ модел; минимизиране на рисковете, свързани с постигането на целите на Сметната палата; ефективно функциониране на системата за финансово управление и контрол в институцията.

На вътрешния портал на Сметната палата са публикувани решенията на Сметната палата и риск-регистрите. Ръководителите на структурни звена са информирани за утвърдените риск-регистри и приемливите нива на риска, за наблюдение и управление на рисковете.

Оценка на елемента „Управление на риска“: „Много добра“.

3. Контролни дейности

Контролните дейности са всяко едно действие, насочено към минимизиране на риска и увеличаване на вероятността за постигане на целите и задачите на Сметната палата. Контролните дейности в Сметната палата са въведени в зависимост от извършената оценка на риска.

От ръководството на Сметната палата са въведени контролни дейности, които покриват рисковете и помагат да се постигнат целите с оглед получаването на разумна увереност, че рисковете са минимизирани чрез съответните контроли. Контролните дейности са адекватни на рисковете, интегрирани са в процесите и разходите за осъществяването им, не превишават очакваните от тях ползи. Контролните дейности се прилагат във всички функции, процеси и на всички нива в Сметната палата.

През 2023 г. продължи процесът на подобряване на контролните практики и процедури както в одитната, така и в административната дейност.

За ограничаването на риска за нарушаване на независимостта на одитора са въведени редица процедури, включени в приети от Сметната палата вътрешни актове, като Етичен кодекс, Правилник за подбор, назначаване, повишаване на квалификацията и оценка на изпълнението, Наръчник за прилагане на международно приетите одитни стандарти и одитната дейност на Сметната палата, Политика по интегритет и др. (деклариране на обстоятелства; процедури за контрол на качеството; процедури за обсъждане и за документиране на обсъжданията между одиторите и заинтересованите страни, между одиторите и лицата, упражняващи контрол на качеството; ротация на екипите; екипна работа; самооценка на уязвимостта на интегритета и набелязване на мерки за засилване на устойчивостта).

С Наръчника за прилагане на МСВОИ и одитната дейност на Сметната палата са дефинирани правила, процедури и стъпки, адекватни и ефективни контролни дейности на всички етапи от одитния процес, които са прилагани в съответствие с идентифицираните и оценени рискове и е осигурено непрекъснатото им осъществяване. От директорите на одитните дирекции и началниците на отдели е извършено текущо наблюдение на изпълнението на одитните задачи, давани са насоки за подобряване, осъществяван е контрол на качеството при изпълнение на одитните задачи, давани са препоръки за повишаване на професионалната компетентност и необходимостта от обучение и самообучение на одиторите.

Въведените в одитните дирекции контролни дейности покриват определените рискове и помагат за постигане на целите.

Дейността по контрола на качеството от ръководителите на одитни екипи, началниците на отдели, директорите на дирекции и заместник-председателите е съобразена с целите на процеса за контрол на качеството на одитната дейност, които произтичат от Закона за Сметната палата и Наръчника, които са:

- осигуряване на високо професионално ниво при постигане на целите на Сметната палата и осъществяване на одитната дейност в съответствие с изискванията на международно признатите одитни стандарти и националното законодателство;
- осигуряване на високо качество на одитната дейност чрез текущо наблюдение за въвеждане и прилагане на единни/общии добри практики при изпълнението на всички одитни задачи.

На оперативното ниво се изпълнява процес за контрол на качеството, който осигурява:

- постигане на разумна увереност, че одитът е извършен в съответствие с международно признатите одитни стандарти и приложимите законови и регулаторни изисквания;
- постигане на разумна увереност, че издаденият одитен доклад и одитно мнение са уместни/подходящи при съществуващите обстоятелства.

През 2023 г. бе изменен Наръчникът за прилагане на международно признатите одитни стандарти (МСВОИ) и одитната дейност на Сметната палата по отношение на

актуализиране на образци на работни документи за извършване на текущ контрол и финансов одит на годишните финансови отчети на бюджетните организации.

Успешното практическо приложение на одитната методология и внедряването на нови техники за одит, включително чрез използването на специализиран одитен софтуер, се осъществява от одитните дирекции с помощта на дирекция „Развитие на одитната дейност“, която отговаря за цялостното усъвършенстване на методологията на одитната дейност в Сметната палата. Лектори от дирекцията провеждат специализирани вътрешни обучения и отговарят текущо на въпроси и конкретни казуси.

Процесът по планиране, изпълнение и докладване на одитни задачи и извършване на текущ контрол на качеството е унифициран посредством приложението „Пентана“. През 2023 г. одитните задачи в голямата си част са извършени в приложението „Пентана“.

Рискът от пропускане на стъпки и документи е минимизиран, тъй като процесът е добре организиран и ясно и последователно формулиран в приложението „Пентана“. Ролите и отговорностите в приложението са ясно формулирани, като е създадена необходимата организация за прилагането ѝ.

Предварителното проучване и изготвянето на програма за изпълнение на одитната задача се извършва по установения с Наръчника формален ред чрез попълване на приложените образци на работни документи, включително и по отношение на контрола на качеството.

Контролните практики и процедури по отношение на административната дейност, включително на бюджетния процес, са прилагани ефективно и непрекъснато. Осигурено е разделяне на отговорностите и са определени задължения на всички нива. Отговорностите на служителите са разпределени по начин, който не позволява един служител едновременно да има отговорност по одобряване, изпълнение, осчетоводяване и контрол. Въведени са контролни процедури за пълно, точно и своевременно осчетоводяване на всички операции. Предварителният контрол се осъществява чрез проверки от дирекция „Финансово-стопански дейности и управление на собствеността“, като проверката се извършва преди полагането на двойния подпис.

Системата за двойния подпис не разрешава поемането на финансови задължения или извършването на плащания без подписа на председателя на Сметната палата и главния счетоводител или упълномощени от него служители. Утвърдена е „Инструкция за документооборота на финансово-счетоводната дейност на Сметната палата“, която осигурява условия за упражняване на ефективен контрол върху бюджетната дейност на Сметната палата и съхраняване на съдържащата се в документите информация.

Въведени са подходящи контролни дейности за управление на оценените присъщи рискове. Дейността се осъществява в съответствие с приетите Вътрешни правила за организацията на електронния и хартиения документооборот, дейността на учрежденския архив и използване и съхранение на печатите и щемпелите в Сметната

палата, регламентиращи изпълнението на отделните дейности, които намаляват рисковете за постигане на целите.

Постоянно действащата експертна комисия, периодично извършва експертиза на документите, организира подготовката и предаването на ценни документи в съответния държавен архив и изготвянето на актове за унищожаване на документи с изтекъл срок на съхранение.

Установена е практика да се сканират доклади след приключване на междинната експертиза и поетапно да се публикуват в създадената рубрика „Електронен архив – доклади“ на вътрешната страница на Сметната палата.

Организиран е непрекъснат процес по обработване и архивиране на документите и са създадени условия за съхранението им, съгласно нормативните изисквания. Извършват се ежемесечни и годишни проверки на наличността и правилното подреждане на документите.

Периодично се извършва преглед и се анализират предприетите действия и контролните дейности за изпълнението на планираните цели.

При възлагането на обществени поръчки действат контролни механизми, чрез които не се допуска разделяне на обществени поръчки, непровеждане на процедури, включване на дискриминационни изисквания за участие, неизпращане на изискуемата информация до съответните органи и др. Вътрешните правила за възлагането на обществените поръчки в Сметната палата и Вътрешните правила за поддържане на „Профил на купувача“ са публикувани на интернет страницата на Сметната палата. Дирекция „Правно-нормативно осигуряване“ изпълнява основна функция за законосъобразно провеждане на процедурите по Закона за обществените поръчки и сключване на договорите.

Прилагани са съответните контролни дейности по осигуряване на нормалното функциониране и надеждността на информационните системи на Сметната палата от отдел „Информационно обслужване“.

Контролните дейности са адекватни на рисковете, интегрирани са в процесите и разходите за осъществяването им не превишават очакваните от тях ползи.

Оценката на елемента „Контролни дейности“ е „Много добра“.

4. Информация и комуникация

Системите за информация и комуникация в Сметната палата осигуряват идентифициране, събиране и разпространяване на надеждна и достоверна информация в оптимални срокове, която позволява всяко длъжностно лице в институцията да изпълнява своевременно задълженията си, включително чрез системите за отдалечен достъп. Развитието им е фактор за информираност на обществото и заинтересованите страни и за подобряване на публичното управление.

В изпълнение на Закона за Сметната палата и спазвайки стратегическия принцип за публичност и прозрачност, институцията дава гласност на резултатите от своята дейност. И през 2023 г. усилията на Сметната палата бяха насочени към осигуряване на добра информираност на обществото и заинтересованите страни за резултатите от одитната дейност.

Интернет страницата на Сметната палата е основна платформа за информиране на гражданите и обществото, на нея са публикувани всички приети одитни доклади за извършени одити (с изключение на докладите или частите от тях, съгласно чл. 58 от Закона за Сметната палата), доклади за резултати от последващия контрол за изпълнение на препоръките, дадени от Сметната палата, съобщенията за връчените проекти на одитни доклади, извлечения от протоколи за заседанията на Сметната палата за начина на гласуване, информация за международната дейност, за сътрудничество със заинтересованите страни, за възможности за кариерно развитие и др. Чрез интернет страницата на Сметната палата е достъпен и Единният регистър по Изборния кодекс, който осигурява прозрачност върху финансирането на предизборните кампании с данни за: имената на дарителите, вида, целта, размера или стойността на направените дарения, декларациите за произхода на дарените средства, отчетите за приходите, разходите и поетите задължения за плащане във връзка с предизборните кампании на участниците в изборите и др. Сметната палата публикува на интернет страницата си информация, образци на документи и указания. За улеснение на участниците в изборите за Народно събрание и за общински съветници и кметове издаде брошури с изискванията, които следва да спазват. Чрез интернет страницата си Сметната палата осигури прозрачност на годишните финансови отчети за 2023 г. на партиите и техните дарители, съгласно Закона за политическите партии.

Посещенията през 2023 г. на интернет страницата на Сметната палата са 110 000, което е с над хиляда посещения повече спрямо предходната година. Наблюдава се нарастване на процента на новите посетители, което би могло да се обясни от една страна с предизвикващи голям обществен интерес одитни доклади, а от друга - с персонални промени в кръга от заинтересованите лица, както и с проявения интерес на млади хора към реални възможности за работа в Сметната палата.

Изготвени са 59 (петдесет и девет) прессъобщения по одитни доклади и във връзка с резултати от одитната и друга дейност на институцията. Интервютата, разясняващи дейността на Сметната палата в печатните медии по докладите от голям обществен интерес, са - четири, а в електронните медии – девет.

Институцията използва Facebook с цел по-широко популяризиране на дейността ѝ и достигане на различна по вид аудитория, като публикува информация за одитни доклади, изготвени кратки видеоклипове за по-доброто им разбиране, информация за сътрудничеството на Сметната палата с институции, други ВОИ и международни

организации. В Youtube канала на Сметната палата са публикувани проведени обучения в помощ на участниците в изборите за общински съветници и кметове през 2023 г.

През 2023 г. дейността по информационното обслужване беше насочена към повишаване на нивото на надеждност, информационна сигурност и оптимизация на IT инфраструктурата в Сметната палата. Успешно беше внедрена новата версия на Системата за управление на информационна сигурност, като Сметната палата беше сертифицирана по ISO/IEC 27001:2022. В хода на независимия одит не бяха констатирани несъответствия с посочения международен стандарт. Сертификатът по – новата версия на стандарт ISO 27001, демонстрира пред обществото, че одитната институция осигурява адекватен контрол по отношение на конфиденциалността, целостта и достъпността на защита на информацията, която съхранява и с която работи. Сметната палата работи с данни и съхранява важна информация във връзка с одитната си дейност по Закона за Сметната палата и по други специални закони. Затова обхватът на сертификация включва прилагането на система за управление на информационната сигурност при извършване на одити за контрол на изпълнението на бюджета и други публични средства и дейности, съгласно Закона за Сметната палата и международно признатите одитни стандарти, както и при осъществяване на административни дейности по Закона за обществените поръчки, Закона за концесиите, Закона за политическите партии и Изборния кодекс.

През изминалата година бяха стартирани действия за мигриране на IT структурата на институцията към „Информационно обслужване“ АД, за което бяха подписани договорни отношения с националния системен интегратор.

Вътрешният портал на Сметната палата беше подържан от дружеството разработчик, като визията му напълно отговаря на изискванията на Наредбата за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги. Порталът е разработен с адаптивен дизайн. Спазени са и всички изисквания по отношение на информационната сигурност.

За да се реализира стратегическата цел за подобряване ефективността и контрола на одитния процес, продължи поддръжката на специализирания одитен софтуер Пентана (Pentana). Системата се обновява до последни версии и се използва като основен инструмент при изпълнение на одитни ангажменти.

Административно-информационната система (АИС Документооборот) се актуализира в частта, свързана с административно-наказателната дейност, предвид приетите законови промени в Закона за нарушенията и наказанията. Чрез посочената система се извършва документиране на всички операции, процеси (движения) и трансакции с цел осигуряване на адекватна одитна пътека за проследимост и наблюдение, съгласно националната нормативна уредба. Чрез внедрените

вътрешноведомствените електронни подписи на служителите беше увеличен обемът на електронния документооборот както в институцията, така и извън нея.

Поддържана беше Системата за централизирано управление на печата. Този тип МФУ разполагат със специализиран софтуер, позволяващ да се „вижда“ статусът на всяка машина и състоянието на всеки отделен консуматив, 24-часова поддръжка и наблюдение на печатната инфраструктура, както и възможност за предвиждане на нейното развитие и оптимизиране в дългосрочен аспект. Изключително важно предимство на тези машини са контролът и отчетността.. Чрез този модел се достига високо ниво на сигурност, тъй като при печат всеки потребител извършва индивидуална идентификация с безконтактна карта или ПИН код.

С цел подобряване производителността на работната среда и защитата на данните бяха извършвани следните дейности:

1. Ежедневен мониторинг.

Осъществява се мониторинг на сървърите, информационните системи, мрежовото оборудване, антивирусната защита и всички останали компоненти на информационно-комуникационната среда на Сметна палата.

2. Подмяна на остаряла техника

Закупени и подменени бяха голям брой преносими компютри. Бяха закупени два нови сървъра и един брой SAN /storage area network/ Switch /комутатор/.

3. Репликация на информационните системи.

Репликацията на данни е процес на обмяна на данни между първичния сървър, на който е разположена съответната информационна система, и вторичен такъв, който пази копие на цялата система в реално време. Така при срыв на дадена информационна система веднага може да бъде пуснат в употреба дублиращият сървър.

4. Архивиране /бекъп/ на информационните масиви.

Най-голямо значение в превантивната дейност по защита на информацията има архивирането. Това е процес, при който се създават резервни копия (архиви, бекъпи) на информационните масиви. За по-добра защита архивираните данни се прехвърлят на различни външни носители.

5. Актуализация (ъпдейт) на операционните системи, офис пакетите и базите данни.

Всички софтуерни продукти съдържат пропуски в защитата, грешки, несъвместимости или остарели програмни елементи. С други думи, нито една информационна система не е съвършена. Актуализациите са от изключително важно значение на защитата на информационните масиви от злонамерени атаки. Най-новите пачове за защита отстраняват уязвимостите и грешките, а понякога добавят и нови функционалности.

Въведени са следните системи за информация и комуникация: АИС „Документооборот“, електронна поща, споделена директория на отдел ОКД, електронен архив, интернет портал, телефон, гарантиращи проследимост на процесите. Системите за информация и комуникация осигуряват условия за работа с навременна, точна и полезна информация, периодично докладване на действията и резултатите за вземане на правилни решения.

Осъществява се комуникация с всички служители, които работят в изнесените работни места, посредством АИС „Документооборот“, електронна поща и телефон.

В процеса на изпълнение на основните трудови задължения се осъществява ефективна комуникация със служителите на Държавна агенция „Архиви“, „Български пощи“ ЕАД, СП ИМС/БУЛПОСТ.

Оценката на елемента „Информация и комуникация“ е „много добра“.

5. Мониторинг

През 2023 г. като част от процеса по управление на риска е извършен текущ мониторинг на идентифицираните рискове, както и на контролните дейности, въведени за тяхното ограничаване. В резултат на осъществения мониторинг са направени предложения за надграждане и/или актуализиране на някои от контролите, с оглед постигането на по-голяма ефективност от тяхното прилагане.

Осъществен е мониторинг на остатъчните рискове, който дава увереност, че процесът по управление на риска е адекватен и ефективен и предприетите действия са довели до намаляване на риска до приемливо ниво. Лицата, отговорни за управлението на рисковете (директорите на одитни дирекции, началниците на отдели, административните ръководители на изнесените работни места и отговорниците за изпълнение на целите), наблюдават и периодично докладват на Специализирания съвет за управление на риска състоянието на рисковете.

Изпълнението на одитните задачи също е обект на постоянен текущ мониторинг и контрол на качеството. Констатираните пропуски се обсъждат своевременно с одитните екипи, с цел тяхното преодоляване и подобряване на качеството на одитната дейност.

Въведена е система за мониторинг за оценка на степента, в която прилаганите одитни процедури удовлетворяват изискванията на Наръчника и гарантират спазването на изискванията на стандартите чрез попълване на въпросници в ПП Пентана. Спецификите на системата за мониторинг и контрол на качеството на одитната дейност при одитите, изпълнявани от одитните дирекции, са определени в Наръчника. Лицата, осъществяващи контрол на качеството, са ръководителят на одитния екип, началникът на отдел, директорът на дирекция, заместник-председателите и Сметната палата. Функциите на органите и лицата във връзка с процеса за контрол на качеството се определят със Закона за Сметната палата, Наръчника, издадени указания, длъжностни

характеристики и заповеди на председателя и заместник-председателите на Сметната палата.

Изпълнени са дейностите, свързани с осъществяването на мониторинг: въвеждане и наблюдение на мерките за управление на рисковете, преглед на специфичните процеси и текущ анализ на рисковете, с цел идентифициране на възможностите за подобряване на процеса и установяване на промени в рисковия профил.

Постигната е целта на процеса по осъществяване на мониторинг, а именно да се наблюдава дали вероятността и влиянието на идентифицираните рискове се променя и да се получи увереност, че процесът по управление на риска е ефективен, както и че са предприети действия за намаляване на риска до приемливо ниво. Осъществен е мониторинг върху процеса по изготвянето на риск-регистрите на структурните звена в Сметната палата, чрез анализ на риск-регистри и на мотивите, свързани с промяна в приемливите нива на остатъчните рискове. Докладвани са резултатите от управлението на присъщите и остатъчните оперативни рискове, идентифицирани от структурните звена, в съответствие с изискванията на Стратегията за управление на риска в Сметната палата във връзка с Указанията за управление на риска, чрез своевременно организиране и координиране на изпълнението на тези дейности. Постигната е обвързаност между етапите на управлението на риска „мониторинг“ и „докладване“.

Звеното за вътрешен одит е предоставило допълнителна увереност за ефективното функциониране на системите за финансово управление и контрол чрез извършването на одитните ангажименти въз основа на оценката на риска.

Оценката на елемента „Мониторинг“ е „много добра“.

IV. ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ФИНАНСОВОТО УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ ПРЕЗ 2024 г.

Остават валидни поставените пред Сметната палата цели:

1. Сметната палата да извършва независим ефективен и ефикасен одит в публичния сектор.
2. Сметната палата да изгради ефективно функционираща система за управление на човешките ресурси, която да осигури висококвалифицирани, мотивирани и почтени служители.
3. Сметната палата да бъде институция за пример, която допринася за подобряването на управлението и отчетността в публичния сектор, като отчита очакванията на заинтересованите страни.

До приемането на целите за следващия стратегически период, ще продължи да се работи по вече формулираните стратегическите цели и приоритети:

- Актуализиране и въвеждане на подходящи процедури и инструменти, включително одитни методологии, за изпълнение на законово установените правомощия на Сметната палата;
- Продължаващо прилагане на специализирани одитни софтуери във всички одити на Сметната палата;
- Изградената система за осигуряване на качеството да предоставя разумна степен на увереност, че одитите и другата дейност са изпълнени в съответствие с международно признатите одитни стандарти и приложимите правни и регулаторни изисквания. Приети са нови международни Стандарти за контрол на качеството, спрямо които се очаква да бъдат разработени нови процедури, съобразени с новите изисквания;
- Изграждане на система за външен контрол на качеството на одитната дейност;
- Усъвършенстване на методиката за планиране и отчитане на натовареността на одиторите;
- Оповестяване на одитните доклади по подходящ начин и на разбираем и ясен за заинтересованите лица език;
- Активизиране и разширяване на участието в инициативи на международната одиторска общност, които допринасят за повишаване на институционалния и административен капацитет на Сметната палата;
- Продължаваща подкрепа на усилията на Министерството на финансите в процеса по модернизиране на счетоводството в публичния сектор, с цел осигуряване на приемлива рамка за финансово отчитане;
- Непрекъснато подобряване на системата за подбор, назначаване, оценка, обучение и задържане на квалифицирани служители;
- Надграждане на система за мотивация и удовлетвореност от работата на служителите в Сметната палата;
- Поддържане на институционална култура, която насърчава развитието на професионалния капацитет на служителите и толерира положените принос, усилия и лоялност към Сметната палата;
- Подобряване на взаимодействието с Народното събрание и другите заинтересовани потребители на информацията от одитните доклади за засилване на отчетността и прозрачността в публичния сектор.

V. СЪСТОЯНИЕ НА ВЪТРЕШНИЯ ОДИТ В СМЕТНАТА ПАЛАТА

През изминалия период Звеното за вътрешен одит фокусира дейността си върху постигането на целите и дейностите, заложи в Стратегическия и Годишния план на звеното:

Стратегическа дейност 1: Извършване на рисково-базирано планиране на одитните ангажименти, като непрекъснато насочва дейността си към високорисковите процеси и дейности в СП

Извършиха се одитни ангажименти за даване на увереност и консултиране, които са в съответствие с изготвения рисково-базиран Годишен план за дейността на Звеното за вътрешен одит за 2023 г. Елементите на одитната вселена на Сметната палата се приоритизираха в съответствие с изготвената оценка на риска. Допълнително бяха извършени следните дейности:

- Преглед и актуализация на одитните единици в одитната вселена;
- Оценка на риска и приоритизиране на елементите на одитната вселена на СП;
- Преглед на Статута на звеното за вътрешен одит с цел съответствие с изискванията на Закона за вътрешен одит в публичния сектор и Международните стандарти за професионалната практика по вътрешен одит;
- Изготвяне на рисково-базиран Годишен план за дейността на ЗВО за 2023 г.;
- Изготвяне и промяна в Годишния план за 2023 г., т.к. беше назначен главен вътрешен одитор и беше възложен допълнително още 1 консултантски ангажимент.

Стратегическа дейност 2: Осигуряване на въздействащо докладване на резултатите от одитната дейност и навременно проследяване на напредъка

За постигането на целта, ЗВО прилага рисково-базиран подход при изпълнение на одитните ангажименти, който позволява идентифициране на целите на одитираните дейности/процеси и съпътстващите ги рискове. През 2023 г. са издадени следните одитни доклади/становища, които са предварително обсъдени и съгласувани с отговорните длъжностни лица:

- Одитен ангажимент ОА 2301 У „Адекватност и ефективност на процеса по планиране и възлагане на обществените поръчки“, изготвен въз основа на заповед на председателя на Сметната палата;
- Одитен ангажимент ОА 2302 К "Новите изисквания при извършването на финансови одити" – одитен ангажимент за консултиране за анализиране на новите изисквания на МОС 315 по отношение на прилагането на ИТ контроли при извършването на финансов одит;
- Одитен ангажимент ОА 2303 У „Проследяване изпълнението на препоръките“, изготвен въз основа на заповед на председателя на Сметната палата, който е завършен в началото на 2024 г.;
- Одитен ангажимент ОА 2304 К „Участие в работна група за изготвяне на гар analys - диагностичен доклад оценка на съответствието на внедрената система за управление на сигурността на информацията в Сметна палата на Република България спрямо изискванията на стандарт ISO/IEC 27001:2022“, извънреден;
- Одитен ангажимент ОА 2307 К, прекратен „Участие в работна група за изготвяне на проекти на документи съгласно изискванията на Стандарт ISO 27001:2022 с цел консултиране“, възложен със заповед от председателя на Сметната палата, прекратен със заповед № 298 от 02.10.2023 г., като РВО е

- участвал неофициално при съгласуването на изготвените документи от външния контрагент;
- Одитен ангажимент за консултиране ОА 2308 К „Съдействие, координация, съгласуване на действията при изготвяне на документация за внедряване на Стандарт БДС 37001:2016 Системи за управление за борба с подкупването“, възложен със заповед на председателя на Сметната палата, извънреден;
 - Становище относно проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за вътрешния одит в публичния сектор и материалите към него;
 - Становище относно проект на Плана за действие за изпълнение на Стратегията за развитие на вътрешния контрол в публичния сектор на РБ 2023 - 2026 г.;
 - Становище за изготвен проект за изменение и допълнение на Инструкцията за реда, условията и отчитането на командировките в страната на председателя, заместник-председателите, членовете и служителите на Сметната палата;
 - Периодично докладване на рисковете, определени в риск-регистъра на звено „Вътрешен одит“ за 2022 г.;
 - Периодично докладване на рисковете, определени в риск-регистъра на звено „Вътрешен одит“ за първо полугодие на 2023 г.;
 - Изготвяне на бюджетна прогноза за периода 2024-2026 г. на звено „Вътрешен одит“;
 - Участия и консултации на ръководителя на звено „Вътрешен одит“ в работни групи, както и участия в работата на специализирания съвет по управление на риска и работата на експертен съвет по информационна сигурност;
 - Изготвяне на анализ за необходимостта от човешките ресурси в звено „Вътрешен одит“;
 - Преглед и анализ на утвърдените длъжности характеристики за звено „Вътрешен одит“ в Сметната палата и предложение за промяна в тях;
 - Консултации и становища, касаещи вътрешно-нормативната база: Годишен доклад за състоянието на системите за финансово управление и контрол в Сметната палата за 2022 г.; неофициално становище по предложението за Плана за работа на ЕСИС и предложения за подобрения в него; неофициално становище относно проект на Правила за реда и начина за използване на печатаща, копирна и сканираща техника в Сметната палата;
 - Изготви се информация за числеността на заетите длъжности за вътрешен одитор в звено „Вътрешен одит“, съгласно искане на председателя на Сметната палата;
 - Изготви се информация и становище за предприетите действия за провеждане на конкурси и назначаване на служители в звено „Вътрешен одит“, както и допълнителни действия за повишаване на вътрешните одитори за периода 2017 г. - март 2023 г.;

- Предложение от ръководителя на звено „Вътрешен одит“ за извършване на външна оценка на качеството на дейността по вътрешен одит на звено „Вътрешен одит“ в Сметната палата;
- Становище от РВО по чл.8, ал. 4 от Наредбата за условията, реда и начина за извършване на външни оценки за осигуряване качеството на одитната дейност, по което не са предприети действия за назначаване на външен оценител на функцията по вътрешен одит;
- Изготвен Стратегически план за дейността на вътрешния одит на Сметната палата за периода 2024-2026 г.;
- Изготвен Годишен план за дейността на вътрешния одит на Сметната палата за 2024 г.;
- Конкурсни процедури за избор на: „Стажант вътрешен одитор“ в звено „Вътрешен одит“ в Сметната палата; „Главен вътрешен одитор“ в звено „Вътрешен одит“ в Сметната палата; „Старши вътрешен одитор“ в звено „Вътрешен одит“ в Сметната палата. Проведени са десет конкурса за повишаване капацитета на звено „Вътрешен одит“, като четири от обявените конкурси са с удължаван срок поради липса на кандидати. През 2023 г. длъжността „Главен вътрешен одитор“ беше заета, а конкурсът за „стажант одитор“ приключи с предложение за назначаване на незаетата бройка, като се очаква през 2024 г. да бъде заета свободната бройка.

Резултати от ангажиментите на вътрешния одит

Резултатите от извършените одити водят до заключението, че системите за финансово управление и контрол като цяло изпълняват мисията на Сметната палата. Сметната палата е предприела необходимите действия, с които да гарантира, че извършваният мониторинг в областта на обществените поръчки и ИТ екосистемата в Сметната палата е ефективен.

Сметната палата е предприела действия за организиране на съответствието на системата по информационна сигурност на Сметната палата с новите изисквания на ISO 27001:2022 и с приложимите вътрешни актове. При направената оценка на Системата за управление на информационната сигурност (СУИС) се установи, че се постигат очакваните резултати по отношение на функционирането и поддръжката на Системата за управление на информационната сигурност.

Управлението на риска в Сметната палата е последователен, структуриран и непрекъснат процес, интегриран в оперативната ѝ дейност, с ясно разпределени отговорности, в които участват всички ръководители. Риск-регистрите периодично се преглеждат и актуализират при необходимост, като се публикуват на вътрешния портал на Сметната палата. На вътрешния портал са представени Стратегията за управление на риска в Сметната палата, Указанията за управление на риска в Сметната палата, Правилата за дейността на ССУР в Сметната палата, образци на документи, риск-

регистри, протоколи от заседанията на ССУР и др. документи. Въведените контролни дейности са насочени към намаляване на рисковете и постигане целите на Сметната палата. При извършените през 2023 г. от ЗВО одитни ангажименти се установи, че в Сметната палата са създадени адекватни условия за управление на рисковете и са обхванати всички дейности и процеси. Процесът по управление на риска е последователен и непрекъснат процес, интегриран в оперативната дейност на Сметната палата. Създадена е подходяща комуникация със ЗВО за подпомагане на структурните звена с консултантски ангажименти. Риск-регистрите периодично се преглеждат и актуализират при необходимост съгласно установените указания и стратегия за управление на риска.

С изпълнението на дадените препоръки от ЗВО за отстраняване на констатираните слабости и пропуски през 2023 г. се цели подобряване и надграждане на СФУК, като резултатите са периодично докладвани на ръководството на Сметната палата.

Постигнат е значителен напредък в управлението на риска и интегриране на установените контролни практики в него. В тази връзка, под ръководството на Специализирания съвет за управление на риска бяха изготвени и утвърдени риск-регистър за стратегическите рискове и обобщен риск-регистър на основните групи рискове в СП.

Стратегическа дейност 3: Поддържане на дейността по вътрешен одит в съответствие с нормативните изисквания и поставените цели

За реализиране на дейността през отчетния период са:

- осъществявани текущи прегледи при изпълнението на всеки одитен ангажимент от РВО в изпълнение на Програмата за осигуряване на качеството и за усъвършенстване на дейността по вътрешен одит;
- извършена самооценка на дейността по вътрешен одит за 2022 г.;
- изготвени доклади за дейността на ЗВО за 2022 г. и първото шестмесечие на 2023 г.

Стратегическа дейност 4: Повишаване на професионалните знания и умения на вътрешните одитори

В изпълнение на дейността бяха реализирани самообучения с цел повишаване на професионалните знания и умения на вътрешните одитори относно одитните стандарти по вътрешен и външен одит.

В изпълнение на дейността са идентифицирани необходимите знания и умения за изпълнение на одитните планове и поставените индивидуални цели в процеса по атестиране. През 2023 г. вътрешните одитори от звеното участваха в срещи, семинари, обучения и самообучения за повишаване на квалификацията и професионалните умения, за което са употребени двадесет и осем работни дни, за:

- ISO 27001:2022 – Вътрешен одит на системи за управление на сигурността на информацията;
- Обучение на тема: „Прогнозиране на потребностите и планиране на обществените поръчки“;
- Обучение на тема: „Актуални въпроси на обществените поръчки - есен 2023“;
- Обучение на тема: „Развитие на междуличностните отношения в работна среда“;
- Семинар и обучение на тема: „Одит на изпълнението/ Performance audit“;
- XIII Професионална среща
- Обучение на тема: „Нови технологии в управлението - изкуствен интелект и машинно учене“;
- Обучение на тема: „Нови технологии в управлението - облачни технологии“;
- Обучение на тема: „Оперативна съвместимост и информационна сигурност“;
- Участие в конференция за засичане на измами и решения за превенция, верификация на дигиталната идентичност и защита на данните.
- Участие в международна конференция InfoSec SEE 2023;
- Участие в Национална конференция на вътрешните одитори в България през ноември 2023 г.;
- Участие в международна конференция на ИСАКА „ISACA Conference Europe 2022“;
- Участие в конференция на АОКИС – „Safeguarding the digital universe“.

През следващия отчетен период ЗВО ще продължи да изпълнява своите стратегически цели, като ще се стреми да повишава ефекта от своята одитна дейност и да увеличава ефикасността чрез оптимизиране използването на наличните ресурси.

Годишният доклад за състоянието на системите за финансово управление и контрол и вътрешния одит на Сметната палата на Република България за 2023 г. е приет на заседание на Сметната палата с Решение № 214 от 26.06.2024 г. (Протокол № 24).

Актуализирани

1. Правилник за устройството и организацията на дейността на Сметната палата
2. Стратегия за управление на риска
3. Правилник за вътрешния трудов ред
4. Вътрешни правила за работната заплата
5. Правилник за международната дейност
6. Актуализиран Стратегически план за одитната дейност на Сметната палата за периода 01.01.2022 г. - 31.12.2024 г.
7. Утвърждава образец на декларация по чл. 34, ал.4 от ЗПП
8. Утвърждава образец на декларация по чл. 169, ал.1 и ал. 2 от ИК Правила за условията и реда за провеждане на изпит в Сметната палата
9. Документи и образци на формуляри от внедрената Система за управление на информационната сигурност (СУИС) на Сметната палата на РБ, приведени в съответствие с изискванията на Стандарт ISO/IEC 27001:2022
10. Откриване на процедура по сертификация от акредитиран сертифициращ орган по Стандарт БДС ISO 37001:2016 Системи за управление за борба с подкупването.
11. План-график за обществените поръчки в СП за 2023 г.

Нови

12. Програма за международната дейност на Сметната палата за 2023 г.
13. Годишна програма за одитната дейност за 2023 г.
14. План за обучение на служителите на Сметната палата за 2023 г.
15. Отчет за дейността на Сметната палата на Република България за 2022 г.
16. Вътрешни правила за правата, задълженията и отговорностите на потребителите на услуги, предоставяни чрез информационните и комуникационните системи на Сметната палата
17. Експертен съвет по информационна сигурност към Сметната палата (Правила и състав)
18. Комисия по професионална етика към Сметната палата в състав председател и четирима членове и определяне на председател на Комисията (Етичната комисия) и секретар
19. Инструкция за реда, условията и отчитането на командировките в страната на председателя, заместник-председателите, членовете и служителите на Сметната палата.
20. Вътрешни правила за използване на технически средства за видеонаблюдение и реда за достъп до записи от системата за

- видеонаблюдение в сградата на Сметната палата, гр. София, ул. "Екзарх Йосиф" № 37.
21. Вътрешни правила за администриране на Системата за контрол на достъпа в сградата на Сметната палата, гр. София, ул. "Екзарх Йосиф" № 37
 22. Утвърждава Риск-регистри на структурните звена на Сметната палата и променливото ниво на остатъчните рискове
 23. Правила за класификация, маркиране, използване, обработка, обмен, съхранение и унищожаване на информация в Сметната палата
 24. Конспекти за изпита за одитори на Сметната палата
 25. Приема актуализиран Стратегически план за одитната дейност на Сметната палата за периода 01.01.2022 г. - 31.12.2024 г.
 26. Приема Правилник за международната дейност на Сметната палата
 27. Утвърждава образец на декларация по чл. 34, ал.4 от ЗПП
 28. Документи и образци на формуляри от внедрената Система за управление на информационната сигурност в Сметната палата на Република България, приведени в съответствие с изискванията на Стандарт ISO/IEC 27001:2022: SoA Декларация за приложимост; P1 Ръководство по управление на сигурността на информацията; ISP Политика по информационна сигурност; P2 Ръководство за управление на риска; P3 Политика за използване на лични устройства на работното място; P4 Политика за класификация на информацията; P5 Политика за управление паролите за достъп до ИТ ресурсите на Сметната палата; P6 Политика за изваждане от употреба и сигурно унищожаване на информационни активи на Сметната палата; P7 Политика за работа с мобилни устройства и отдалечен достъп; P8 Политика за „чист екран“ и „чисто бюро“; P9 Политика за архивиране на информацията; P10 Ръководство за работа в сигурни зони и зони с контролиран достъп. Физическата сигурност; P11 Ръководство за сигурността на информацията при взаимоотношения с доставчици; P12 Ръководство за контрол на логическия достъп; P13 Ръководство за обезпечаване сигурността на информацията при управление на непрекъснатостта на дейността; P14 План .за непрекъснатост на работата на Сметната палата на Република България; P15 План за действие при кризи, бедствия, аварии и извънредни ситуации, застрашаващи информационната сигурност на Сметната палата на Република България; P16 Ръководство за управление на събития и инциденти със сигурността на информацията; P16 Приложение 1 Атакуващи и тяхната мотивация. Класификация на хакерските атаки; P17 Ръководство за сигурност на работата; P18 Инженерни принципи за изграждане на сигурни системи; P19 Вътрешни правила за правата, задълженията и отговорностите на потребителите на услугите, предоставяни чрез информационните и комуникационните системи на Сметната палата.

www.bulnao.government.bg

